

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2016

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Het auteursrecht voor de inhoud berust geheel bij de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van het EIB. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Maart 2018

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2016

N.M. van Egmond

Inhoudsopgave	
Samenvatting	7
1 Inleiding	9
2 Ongevallen in de bouw	11
3 Arbeidsongevallen in de bouw	13
3.1 Arbeidsongevallen binnen het totaal aantal ongevallen	13
3.2 Arbeidsongevallen naar karakteristieken van werknemers en bedrijven	13
3.3 Arbeidsongevallen naar grootteklassen bedrijven	14
3.4 Arbeidsongevallen in historisch perspectief	15
3.5 Beoordeling arbeidsomstandigheden	17
3.6 Uitoefening van het werk	17
3.7 Werkvermogen	18
4 Kerncijfers ongevallen in de bouw 2012-2016	19
Bijlage A Aanvullende ongevalsindicatoren	21
Bijlage B Onderzoeksverantwoording	23
EIB-publicaties	25

Samenvatting

In 2016 overkwam ruim 7.700 werknemers in de bouwnijverheid¹ een ongeval dat leidde tot verzuim. Dit komt neer op 6,2% van alle werknemers (tabel 1). Het ongevalpercentage ligt hiermee op hetzelfde niveau als in 2015. Alleen in 2013 lag dit percentage met 6,1% iets lager. Minder dan de helft van de ongevallen heeft tijdens het werk plaatsgevonden (45%). Het aantal werknemers met een arbeidsongeval is in 2016 met meer dan 10% afgenomen van 3.920 in 2015 naar 3.440 in 2016. Het percentage werknemers met een arbeidsongeval nam hierdoor af van 3,1% in 2015 naar 2,8% in 2016.

De daling van het aantal arbeidsongevallen zet hiermee verder door. In de afgelopen jaren is sprake van een afname van het aantal arbeidsongevallen in de bouw, terwijl het aantal overige ongevallen juist toe lijkt te nemen.

Tabel 1 Ongevallen in de bouw, 2015 en 2016

	2016	2015	Mutatie
Werknemers met een ongeval			
- absoluut	7.710	7.800	-1,2%
- in % van totale aantal werknemers	6,2	6,2	0%
Werknemers met een arbeidsongeval			
- absoluut	3.440	3.920	-12,2%
- in % van totale aantal werknemers	2,8%	3,1%	-9,7%

Bron: EIB

¹ Onder deze definitie vallen de werknemers in de cao voor de bouwnijverheid, natuursteenbedrijven, bitumineuze dakdekbedrijven, afbouwbedrijven (stukadoors etc.) en onderhoudsbedrijven (schilders etc.). Zelfstandigen en werknemers onder andere cao's zijn in deze cijfers niet meegenomen.

Beperkte beschikbaarheid gegevens over 2016

Deze jaarlijkse publicatie van het EIB werd tot 2016 uitgevoerd in opdracht van Arbow. Vanaf 2016 wordt deze rapportage doorgezet in opdracht van cao-partijen Bouw&Infra. Vollandis, het nieuwe opgerichte instituut voor duurzame inzetbaarheid in de bouwsector, is verantwoordelijk voor de Periodiek Arbeidsgezondheidskundige Onderzoeken (PAGO) en de arbeidsongevallenenquête waarvan de gegevens worden gebruikt in dit onderzoek. De transitie heeft echter gevolgen voor de beschikbaarheid van gegevens over 2016. Zo is de PAGO, waarop het jaarlijkse aantal ongevallen op het werk en daarbuiten is gebaseerd, slechts voor de eerst helft van 2016 beschikbaar. Hierdoor is deze publicatie op gegevens van ruim 10.000 werknemers gebaseerd tegen de 19.000 in 2015. Ook zijn de PAGO's onder gww-personeel ondervertegenwoordigd. Ondanks deze beperkte beschikbaarheid leveren de data plausibele resultaten voor de arbeidsongevallenpercentages.

Dit is echter niet het geval voor de ongevallenenquête die in 2016 voor het eerst werd opgesteld door Vollandis. Deze enquête is in 2016 veel later dan gebruikelijk opgestuurd naar mensen die bij de PAGO aangaven een ongeval te hebben gehad. Ook is de enquête naar minder mensen opgestuurd omdat alleen gegevens over het eerste half jaar van 2016 bekend waren. Daarnaast sluit de vraagstelling in de ongevallenenquête niet aan bij die in de PAGO-onderzoeken. Als gevolg hiervan is de ingevulde enquête van slechts honderd respondenten ontvangen, waardoor slecht 34 van hen bevestigend antwoord geven op de vraag of zij een ongeval hebben gehad (in 2015 waren dit 300 respondenten). Dit is een te kleine groep om representatieve cijfers op te baseren. Hierdoor worden dit jaar geen resultaten gepresenteerd met betrekking tot de verzuimduur en de oorzaak van de ongevallen. De resultaten die in dit rapport gepresenteerd worden zijn dus, in tegenstelling met voorgaande jaren, alleen gebaseerd op de PAGO vragenlijst.

De verwachting is dat ook in 2017 niet alle gegevens beschikbaar zullen zijn. In 2018 moet de informatievoorziening weer op orde zijn.

1 Inleiding

De Monitor Arbeidsongevallen in de bouw is een jaarlijks terugkerend onderzoek naar de mate waarin er in de bouwnijverheid ongevallen plaatsvinden. Vóór 2016 werd deze monitor uitgevoerd in opdracht van Arbouw. Vanaf 2016 wordt deze in opdracht van de cao-partijen Bouw&Infra uitgevoerd en ontvangt het EIB de data van het nieuwe opgerichte instituut voor duurzame inzetbaarheid in de bouwsector, Vollandis. Zij hebben onder andere enkele taken van Arbouw overgenomen.

Sinds 2005 wordt in deze monitor gebruik gemaakt van gegevens uit het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) waarover eerst Arbouw, en nu Vollandis, beschikt. Het PAGO wordt op grond van de cao's voor diverse beroepsgroepen in opdracht van Vollandis uitgevoerd door gecertificeerde arbodiensten die voldoen aan door Vollandis vastgestelde kwaliteitseisen. Deelname aan het PAGO is vrijwillig. Werknemers hebben er tot hun 40e jaar eenmaal per vier jaar recht op, daarna eenmaal per twee jaar. Voor bouwplaatswerknemers begint dit recht op 16-jarige leeftijd, voor UTA-werknemers op 20-jarige leeftijd. In de vragenlijst die werknemers voor het PAGO invullen, wordt onder meer gevraagd of zij in de afgelopen twaalf maanden verzuimd hebben als gevolg van een ongeval. De reacties op de vragenlijst zijn geëxtrapoleerd naar de totale populatie waarmee een betrouwbaar inzicht wordt verkregen in het totaal aantal ongevallen.

Om ook uitspraken te kunnen doen over de aard van de ongevallen, de aard van het daarbij opgelopen letsel, de vraag of er veiligheidsmaatregelen getroffen waren en de duur van het verzuim en eventuele ziekenhuisopname, heeft Vollandis aan de werknemers die in het PAGO hadden aangegeven verzuimd te hebben wegens een ongeval, een vragenlijst toegestuurd.

De gegevens in dit rapport zijn gebaseerd op de antwoorden van werknemers die hebben deelgenomen aan een PAGO en geven dan ook de beleving van die werknemer weer.

Vanwege de opheffing van Arbouw en de oprichting van Vollandis in 2016, zijn alleen gegevens van het PAGO over het eerste half jaar van 2016 beschikbaar. Daarnaast is de enquête aan mensen die een ongeval hebben gehad later verstuurd dan gebruikelijk, waardoor mogelijk minder mensen deze hebben ingevuld en de vraagstelling niet consistent was met die in het PAGO onderzoek. Aangezien alsnog data beschikbaar was van 10.000 PAGO onderzoeken, heeft de halvering van dit aantal beperkte invloed gehad op de representativiteit van de cijfers. Gegevens uit de ongevallenenquête waren van slechts 34 mensen beschikbaar, waardoor dit jaar geen cijfers worden gepresenteerd over de duur van het ziekteverzuim als gevolg van het ongeval en de oorzaken van de ongevallen.

2 Ongevallen in de bouw

In 2016 overkwam 6,2%² van het totale aantal werknemers in de bouw een ongeval. Dit percentage is gelijk aan dat van 2015. In de totale populatie in de bedrijfstak, betreft dit 7.710 werknemers³ met een ongeval. Het gaat hierbij zowel om ongevallen in werktijd (arbeidsongevallen) als om ongevallen in de vrije tijd.

Tabel 2.1 Aantal werknemers dat in het afgelopen jaar heeft verzuimd wegens een ongeval, 2016

	Totale aantal werknemers in de bouw	Aantal werknemers dat heeft verzuimd wegens een ongeval	
		Absoluut	In % van het totale aantal werknemers
Leeftijd			
- jonger dan 25	10.968	1.400	12,7
- 25 – 34	23.936	1.520	6,3
- 35 – 44	28.752	1.540	5,4
- 45 en ouder	60.362	3.250	5,4
Totaal	124.018	7.710	6,2
Beroep			
- timmerman	27.639	2.350	8,5
- metselaar	7.351	590	8,1
- schilder	12.189	1.440	11,8
- overig bouwplaatspersoneel	31.476	2.220	7,0
- uitvoerders	9.053	290	3,2
- overig UTA-personeel	36.310	820	2,3
Totaal	124.018	7.710	6,2
Sector			
- B&U	64.416	4.190	6,5
- afbouw en onderhoud	26.360	1.280	4,9
- GWW	33.242	2.240	6,7
Totaal	124.018	7.710	6,2

Bron: EIB

Werknemers jonger dan 25 jaar zijn naar verhouding ruim twee keer zo vaak bij een ongeval betrokken als werknemers van 25 jaar en ouder (tabel 2.1). Werknemers van 25 tot 35 jaar hebben een gemiddeld aantal ongevallen. Werknemers ouder dan 35 jaar krijgen verhoudingsgewijs minder vaak een ongeval. Ten opzichte van 2015 is het aantal ongevallen

² Gewogen naar de totale populatie werknemers, op basis van leeftijd en beroepsgroep.

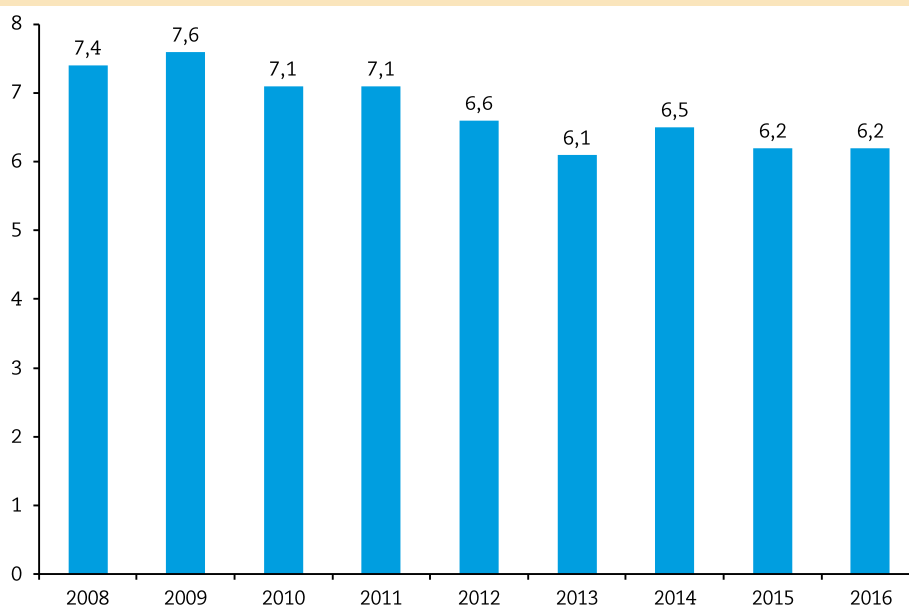
³ Het aantal ongevallen ligt iets hoger omdat iemand meer dan één ongeval kan hebben. De gegevens in dit rapport hebben enkel betrekking op het aantal werknemers met een ongeval. Waar kenmerken van werknemers met een ongeval worden weergegeven hebben deze betrekking op het enige dan wel het laatste ongeval dat een werknemer had.

toegenomen voor werknemers ouder dan 35 jaar en is een afname zichtbaar voor werknemers onder die leeftijd. De verschillen tussen leeftijdsgroepen zijn hiermee minder groot dan in voorgaande jaren.

Het bouwplaatspersoneel werkt vaker in risicovolle situaties aangezien zij vaker blootgesteld worden aan gevaar dan het UTA-personeel. Zo'n 7% van alle bouwplaatswerknemers heeft wegens een ongeval verzuimd, tegen 3% van het UTA-personeel. Tabel 2.1 laat zien dat schilders met bijna 12% het meest betrokken lijken te zijn bij ongevallen. Mogelijk wordt dit aandeel iets overschat door het beperkte aantal PAGO's onder schilders in 2016. Het percentage timmerlieden met een ongeval is net als in eerdere jaren relatief hoog, gevolgd door het overige bouwplaatspersoneel. Voor metselaars ligt dit percentage rond 8%. Voor een deel kunnen de verschillen tussen de beroepen worden verklaard door verschillen in de leeftijdsopbouw. Zo zijn timmerlieden gemiddeld jonger dan schilders. Binnen het UTA-personeel zijn uitvoerders met 3% vaker betrokken bij een ongeval dan de overige beroepen. Bij het overige UTA-personeel werd bijna 2,5% getroffen door een ongeval. Een mogelijke verklaring hiervoor is het feit dat uitvoerders meer worden blootgesteld aan gevaar (aangezien ze beduidend vaker op de bouwplaats aanwezig zijn) dan bijvoorbeeld werkvoorbereiders, calculators en het administratief personeel. Opvallend is dat de verschillen tussen beroepen en leeftijden kleiner zijn geworden ten opzichte van 2015, met uitzondering van die voor schilders.

Het percentage werknemers dat heeft verzuimd wegens een ongeval in de sector b&u kwam uit op 6,5%, dat ligt iets hoger dan het percentage van vorig jaar (6,2%). Het hogere percentage van 6,7% voor de gww-sector is in lijn met resultaten uit voorgaande jaren. In de afbouw en afwerkingssector is het aantal ongevallen met 4,9% lager dan in voorgaande jaren. Het aantal werknemers met ongevalverzuim daalde met 1,2%, terwijl tegelijkertijd het totale aantal werknemers in de bouw met ongeveer 1% afnam. Het percentage werknemers dat heeft verzuimd wegens een ongeval wordt in figuur 2.1 weergegeven. Dit percentage is, na een toename in 2014, weer afgenomen in 2015 en is in 2016 constant gebleven. Het niveau ligt daarmee iets boven het laagste niveau dat werd geregistreerd in 2013. Het percentage werknemers met een ongeval is in 2016 met 1,2%-punt afgenomen ten opzichte van 2008.

Figuur 2.1 Het percentage werknemers dat heeft verzuimd wegens een ongeval, 2008-2016

Bron: EIB

3 Arbeidsongevallen in de bouw

3.1 Arbeidsongevallen binnen het totaal aantal ongevallen

Van de 7.710 werknemers met een ongeval overkwam 3.440 personen dit tijdens het werk (tabel 3.1). Dat komt neer op 2,8% van alle werknemers en betekent een daling van 10% ten opzichte van 2015. Het aantal overige ongevallen vormt een relatief groot aandeel van het totaal in vergelijking met eerdere jaren. Ook in absolute zin is het aantal overige ongevallen hoog in historisch perspectief.

Tabel 3.1 Aantal werknemers dat in de afgelopen twaalf maanden heeft verzuimd wegens een ongeval naar de aard van het laatste of enige ongeval, 2016

Aard van het ongeval	Aantal werknemers met een ongeval			
	Absoluut		%	
	2016	2015	2016	2015
Arbeidsongevallen	3.440	3.920	44,6	50,4
Overige ongevallen	4.270	3.880	55,4	49,6
Totaal	7.710	7.800	100	100

Bron: EIB

Normaal gesproken wordt hier ook een uitsplitsing gegeven van de ongevallen naar leeftijd, beroep, sector en de aard van het ongeval. Dit is door het ontbreken van representatieve cijfers uit de ongevallenenquête over 2016 dit jaar niet mogelijk.

3.2 Arbeidsongevallen naar karakteristieken van werknemers en bedrijven

Tabel 3.2 laat zien dat werknemers jonger dan 25 jaar relatief het vaakst een arbeidsongeval hebben ten opzichte van andere leeftijdsgroepen. Dit percentage (5,6%) is afgenomen ten opzichte van 2015 (6,4%). Ook het aandeel werknemers van 45 jaar en ouder met een ongeval is gedaald, in 2016 was dit 2,8% tegen 3,5% in 2015. De verschillen tussen leeftijdsgroepen zijn kleiner dan in voorgaande jaren.

Het beeld naar beroepen is iets anders dan in voorgaande jaren. In het verleden werden timmerlieden en het overig bouwplaatspersoneel relatief het vaakst getroffen door een arbeidsongeval ten opzichte van andere beroepen. Dit jaar is het aandeel metselaars dat een arbeidsongeval overkomt net zo groot als dat van timmerlieden en is het percentage arbeidsongevallen onder overig bouwplaatspersoneel relatief laag. Het is zonder de ongevallenenquête niet te achterhalen waar deze verschillen met voorgaande jaren door worden veroorzaakt. Onder UTA-personeel is het percentage arbeidsongevallen van uitvoerders laag ten opzichte van eerdere jaren. Door deze relatief lage cijfers onder UTA-personeel valt het gemiddelde aantal arbeidsongevallen in 2016 lager uit.

Naar sectoren zijn de cijfers iets anders dan in eerdere jaren: het percentage arbeidsongevallen in de GWW is traditioneel het hoogst, maar ligt in 2016 nog iets hoger dan in 2015, terwijl het percentage arbeidsongevallen in de B&U en afbouw zijn afgenomen.

Tabel 3.2 Aantal werknemers met een (arbeids)ongeval, 2016

	Aantal werknemers met een ongeval	Aantal werknemers met een arbeidsongeval		
		Absoluut	In % van aantal werknemers met een ongeval	In % van het totale aantal werknemers
Leeftijd				
- jonger dan 25	1.400	610	43,6%	5,6%
- 25 – 34	1.520	540	35,5%	2,3%
- 35 – 44	1.540	610	39,6%	2,1%
- 45 en ouder	3.250	1.680	51,7%	2,8%
Totaal	7.710	3.440	44,6%	2,8%
Beroep				
- timmerman	2.350	1.330	56,6%	4,8%
- metselaar	590	350	59,3%	4,8%
- schilder	1.440	340	23,6%	2,8%
- overig bouwplaats-personeel	2.220	1.230	55,4%	3,9%
- uitvoerders	290	110	37,9%	1,2%
- overig UTA-personeel	820	90	11,0%	0,2%
Totaal	7.710	3.440	44,6%	2,8%
Sector				
- B&U	4.190	1.710	40,8%	2,7%
- afbouw en onderhoud	2.240	780	34,8%	2,3%
- GWW	1.280	950	74,2%	3,6%
Totaal	7.710	3.440	44,6%	2,8%

Bron: EIB

3.3 Arbeidsongevallen naar grootteklassen bedrijven

Het percentage arbeidsongevallen bedroeg in 2016 bij kleine bedrijven 2,5% (2,8% in 2015) en bij grote bedrijven 2,4% (3,1% in 2015). Dit impliceert een afname van meer dan 10% onder kleine bedrijven en bijna een kwart onder grote bedrijven. Het lijkt er dus op dat de dalende trend tussen 2014 en 2015 ook in 2016 wordt doorgezet.

Tabel 3.4 laat het aantal arbeidsongevallen van bouwplaatswerknemers zien als aandeel van het totale aantal arbeidsongevallen en als percentage van het totale aantal bouwplaatswerknemers. Deze groep heeft het grootste deel van de arbeidsongevallen. Door het relatief grotere aandeel van UTA-personeel in grotere bedrijven, is het aandeel arbeidsongevallen dat voor rekening komt van bouwplaatswerknemers kleiner dan in kleine bedrijven. Het totale aantal ongevallen van bouwplaatsmedewerkers als percentage van het totale aantal bouwplaatspersoneel is voor elke grootteklasse dan ook groter dan het percentage arbeidsongevallen van het totale aantal werknemers (tabel 3.3).

Tabel 3.3 Aantal werknemers met een arbeidsongeval naar grootteklasse (aantal werknemers in dienst) van het bedrijf, 2016

Grootteklasse	Aantal werknemers	Aantal werknemers met een arbeidsongeval		
		Absoluut	In % van aantal ongevallen	In % van het totale aantal werknemers
≤ 25	55.300	1.390	63,2	2,5
25 – 100	39.910	1.350	43,7	3,4
≥ 101	28.800	700	38,2	2,4
Totaal	124.020	3.440	48,3	2,8

Bron: EIB

Tabel 3.4 Aantal bouwplaatswerknemers met een arbeidsongeval naar grootteklasse als aandeel van het totaal en als percentage van het totale aantal bouwplaatswerknemers naar grootteklasse, 2016

Grootteklasse	Aantal bouwplaatswerknemers	Aantal bouwplaatswerknemers met een arbeidsongeval		
		Absoluut	In % van aantal ongevallen	In % van het totale aantal bouwplaatswerknemers
≤ 25	41.480	1.310	94,4	3,2
25 – 100	25.940	1.300	96,0	5,0
≥ 101	11.230	620	89,1	5,5
Totaal	78.650	3.230	93,9	4,1

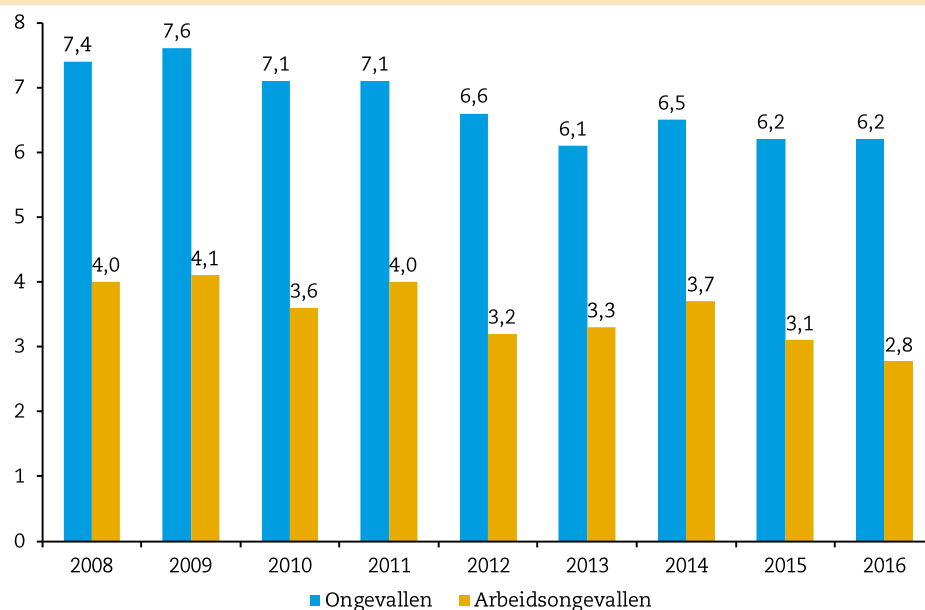
Bron: EIB

3.4 Arbeidsongevallen in historisch perspectief

Figuur 3.1 laat de ontwikkeling van arbeidsongevallen en het totale aantal ongevallen zien in historisch perspectief. De cijfers van het aandeel arbeidsongevallen zijn relatief laag en dit jaar gebaseerd op het PAGO-bestand in plaats van op de resultaten van de ongevallenenquête, zoals in eerdere jaren.

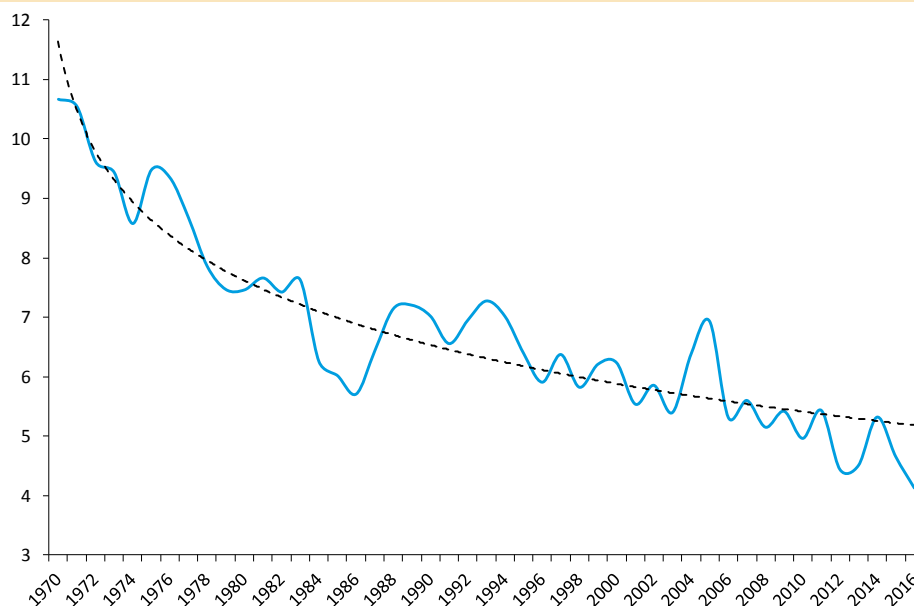
Figuur 3.2 laat de ontwikkeling zien van het aantal arbeidsongevallen met verzuim onder bouwplaatspersoneel in de periode 1970 tot 2016. Er lijkt sprake te zijn van een daling. De komende jaren zal moeten blijken of dit daadwerkelijk een trend is of dat de oorzaak hiervan in de kwaliteit van de data gezocht moet worden.

Figuur 3.1 Percentage werknemers dat verzuimd heeft wegens een ongeval en een arbeidsongeval, 2008-2016

Bron: EIB

Figuur 3.2 Ontwikkeling van het aantal arbeidsongevallen met verzuim per 100 manjaren (bouwplaatspersoneel, doorgetrokken lijn) en trend (gestippelde lijn), 1970 tot en met 2016

Bron: EIB

3.5 Beoordeling arbeidsomstandigheden

Werknemers met een arbeidsongeval in 2016 worden op een aantal kenmerken vergeleken met werknemers die in dat jaar geen ongeval hebben gehad (zie tabel 3.5).

Tabel 3.5 Percentage werknemers dat bij het PAGO in 2016 heeft gezegd dat de genoemde kenmerken van toepassing zijn (percentages), naar soort ongeval in de twaalf maanden voorafgaand aan het PAGO

Kenmerk	Arbeidsongeval	Geen ongeval
Werkt geregeld onder tijdsdruk	48,8*	56,5
Heeft te veel werk te doen	44,7	45,1
Bevindt zich regelmatig in onveilige situaties	16,2*	9,7
Onvoldoende technische en organisatorische maatregelen getroffen door werkgever	8,9*	5,1
Kan niet beschikken over de benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen	5,0	2,8
Vindt dat het niet in orde is met de veiligheid in het werk	9,6*	3,7
Het werk is doorgaans niet goed georganiseerd	14,9	11,1
Wordt door de dagelijkse leiding onvoldoende ondersteund in het werk	11,2	10,6
Krijgt onvoldoende informatie en uitleg over de opdrachten	11,9	10,3

* Significant verschillend van de groep werknemers zonder ongeval, $p < 0,01$

Bron: EIB

Net als in voorgaande jaren stellen mensen die een arbeidsongeval hebben gehad significant minder vaak onder tijdsdruk te werken dan mensen die geen ongeval hebben gehad. Deze verschillen zijn groter dan in voorgaande jaren. Wel zijn werknemers met een arbeidsongeval significant vaker van mening dat zij zich regelmatig in onveilige situaties bevinden, dat er onvoldoende technische en organisatorische maatregelen worden getroffen door de werkgever en dat het niet in orde is met de veiligheid op het werk. Overigens moet men voorzichtig zijn met het verbinden van conclusies aan deze antwoorden. Werknemers worden beïnvloed door het feit dat ze een arbeidsongeval hebben gehad.

3.6 Uitoefening van het werk

In tabel 3.6 worden werknemers met een ongeval op een aantal kenmerken vergeleken met werknemers die geen ongeval hebben gehad⁴. Werknemers met een arbeidsongeval ondervinden meer dan gemiddeld klachten bij de uitvoering van hun werk en moeten soms hun manier van werken veranderen. Hoewel het aantal relatief gering is, geven werknemers met een ongeval op het moment van enquêteren drie tot vijf keer zo vaak aan dat ze helemaal niet in staat zijn om te werken. Het aantal werknemers dat stelt soms wijzigingen te moeten maken is dit jaar iets hoger ten opzichte van vorig jaar, terwijl het aantal mensen dat aangeeft vaak het werk aan te moeten passen iets lager ligt. Over het algemeen zijn de verschillen tussen degenen die een arbeidsongeval hebben gehad en degenen met een ander ongeval redelijk vergelijkbaar met 2015.

⁴ Deze uitkomsten zijn afkomstig uit het PAGO in 2016.

Tabel 3.6 Percentage werknemers met problemen rond arbeidsinzet op het moment van enquêteren naar type of geen ongeval, 2016

Kenmerk	Arbeids- ongeval	Ander ongeval	Geen ongeval	Alle werk- nemers
Kan zijn werk doen, maar dat veroorzaakt wel enkele klachten	27,1*	21,0	15,3	15,9
Moet soms langzamer werken of zijn manier van werken veranderen	14,2*	7,2	6,5	6,7
Moet vaak langzamer werken of zijn manier van werken veranderen	2,3	3,7	1,8	1,8
Kan alleen parttime werken	2,0	2,7	1,1	1,2
Is in het geheel niet in staat om te werken	3,0*	0,8	0,5	0,6

* Significant verschillend van de groep werknemers zonder ongeval, $p < 0,01$

Bron: EIB

3.7 Werkvermogen

Als de werknemers om een oordeel wordt gevraagd over hun werkvermogen, gezien de lichamelijke eisen die het werk aan hen stelt, dan blijken er duidelijke verschillen tussen de werknemers die een arbeidsongeval hebben gehad enerzijds en degenen die geen ongeval hebben gehad (tabel 3.7). Ten opzichte van 2015 is het percentage werknemers dat een arbeidsongeval heeft gehad en hun werkvermogen zeer goed beoordeelt hoger. Tegelijkertijd is het aandeel werknemers dat hun werkvermogen als zeer slecht beoordeelt ook hoger.

Tabel 3.7 Percentage werknemers met wel of geen ongeval naar beoordeling van het werkvermogen (percentages), 2016

Werkvermogen	Arbeidsongeval	Ander ongeval	Geen ongeval	Alle werknemers
Zeer goed	22,3	30,1	29,3	29,2
Goed	57,1	60,9	63,9	63,6
Matig	16,6	4,8	6,0	6,3
Slecht	2,0	3,5	0,6	0,7
Zeer slecht	2,0	0,8	0,2	0,3
Totaal	100	100	100	100

Bron: EIB

4 Kerncijfers ongevallen in de bouw 2012-2016

Tabel 4.1 geeft een overzicht van de belangrijkste uitkomsten met betrekking tot de onderzoeken naar ongevallen in de jaren 2012 tot en met 2016. Voor 2016 zijn de gegevens vanwege het ontbreken van representatieve cijfers uit de ongevallenenquête beperkt. Bij het trekken van conclusies is, als het gaat om de ontwikkeling van het aantal arbeidsongevallen van het ene jaar op het andere, voorzichtigheid geboden omdat die door een veelheid van toevallige factoren bepaald kan zijn. Voor de interpretatie van de cijfers is met name de trendmatige ontwikkeling van belang.

Tabel 4.1 Kerncijfers ongevallen in de bouw, 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Totale aantal werknemers	164.896	140.514	126.814	125.233	124.018
Aantal werknemers met verzuim wegens ongeval					
- absoluut aantal	10.970	8.620	8.200	7.800	7.710
- in % van totale aantal werknemers	6,7	6,1	6,5	6,2	6,2
Aantal werknemers met verzuim wegens arbeidsongeval					
- absoluut aantal	6.170	4.580	4.630	3.920	3.440
- in % van totale aantal werknemers	3,7	3,3	3,7	3,1	2,8
Aantal werknemers met arbeidsongeval met verzuim van vier of meer dagen					
- absoluut aantal	5.070	3.760	3.804	3.370	-
- in % van totale aantal werknemers	3,1	2,7	3,0	2,7	-
Aantal werknemers met arbeidsongeval met ziekenhuisopname					
- absoluut aantal	1.252	1.127	824	918	-
- in % van totale aantal werknemers	0,8	0,8	0,6	0,7	-
Aantal werknemers met arbeidsongeval met ziekenhuisopname langer dan één dag					
- absoluut aantal	695	700	620	555	-
- in % van totale aantal werknemers	0,4	0,5	0,5	0,4	-

Bron: EIB

Bijlage A Aanvullende ongevalsindicatoren

In deze bijlage zijn verschillende ongevalsratio's opgenomen om een vergelijking met ongevalratio's uit andere bronnen mogelijk te maken (tabel 1). Deze indicatoren hebben alleen betrekking op het aantal ongevallen zonder dodelijke afloop. Het aantal personen met een ongeval per 100 werkzame personen betreft het ongevalpercentage zoals deze in de rapportage is opgenomen⁵. Het gaat hierbij om het aantal personen met één of meer ongevallen. Alleen deze zijn voor 2016 beschikbaar. Het aantal ongevallen per 100 werkzame personen geeft zicht op de ontwikkeling van het aantal ongevallen over de jaren heen⁶. Het aantal arbeidsongevallen per 100 productief gewerkte voltijdbanen geeft een indicatie van het aantal ongevallen in relatie tot de gewerkte arbeidstijd van werknemers⁷. Tenslotte is ook een indicator opgenomen met het aantal arbeidsongevallen per 1 miljoen gewerkte arbeidsuren⁸.

In eerdere jaren werden deze cijfers ook altijd gepresenteerd voor ongevallen met een verzuimduur van langer dan drie dagen. Vanwege de beperkte gegevens over 2016 zijn geen gegevens over de verzuimduur bekend. Om deze reden is deze tabel dit jaar weggelaten. Wanneer de benodigde informatie weer beschikbaar is, zal deze weer opgenomen worden.

⁵ Aantal personen met een ongeval gedeeld door het aantal werkzame personen maal 100.

⁶ Totaal aantal ongevallen gedeeld door het aantal werkzame personen maal 100.

⁷ Totaal aantal arbeidsongevallen gedeeld door het totaal aantal gewerkte uren per jaar (1.510 uur per werknemer in 2015) maal het totaal aantal werkbare uren (2.090 uur per voltijdbaan).

⁸ Totaal aantal arbeidsongevallen gedeeld door het totaal aantal gewerkte uren (1.510 per werknemer in 2014) maal 1 miljoen.

Tabel 1 Ongevalsindicatoren bouwnijverheid, 2009-2016

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Aantal personen met een ongeval per 100 werkzame personen								
- Alle ongevallen	7,6	7,1	7,1	6,7	6,1	6,5	6,2	6,2
- Arbeidsongevallen	4,1	3,6	4,0	3,2	3,3	3,7	3,1	2,8
Aantal personen per 100 werkzame personen								
- Alle ongevallen	8,7	8,7	8,3	8,0	7,1	7,2	7,3	7,1
- Arbeidsongevallen	4,7	4,5	4,6	3,8	3,8	4,1	3,7	3,2
Aantal arbeidsongevallen per 100 productief gewerkte voltijdbanen	8,0	7,9	7,6	6,6	6,9	7,2	6,7	5,9
Aantal arbeidsongevallen per miljoen gewerkte uren	38,5	37,8	36,8	31,6	33,2	34,5	32,2	28,2

* Voor het opstellen van enkele cijfers over 2016 is gebruik gemaakt van gemiddelden over de drie voorgaande jaren, omdat de juiste gegevens hiervoor niet beschikbaar waren. Het gaat hier dus om een indicatie.

Bron: EIB

Bijlage B Onderzoeksverantwoording

Ten behoeve van deze monitor is gebruik gemaakt van twee verschillende databronnen. Voor de schatting van het totale aantal werknemers dat heeft verzuimd ten gevolge van een ongeval is uitgegaan van de gegevens van het Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek (PAGO) van Arbouw dat in de eerste helft van 2016 gehouden is. Een deel hiervan kan betrekking hebben op 2015. In voorgaande jaren zijn de data op soortgelijke wijze samengesteld, dus heeft dit geen gevolgen voor de vergelijkbaarheid. Dit databestand is eveneens gebruikt om vergelijkingen te maken tussen werknemers die tijdens het PAGO hebben aangegeven dat ze een ongeval hebben gehad en werknemers die aangaven geen ongeval te hebben gehad. Om ook uitspraken te kunnen doen over de aard van de ongevallen, de aard van het daarbij opgelopen letsel, de vraag of er veiligheidsmaatregelen getroffen waren en de duur van het verzuim en eventuele ziekenhuisopname, is gebruik gemaakt van de antwoorden op een enquête die is toegezonden aan alle werknemers die tijdens het PAGO aangaven een ongeval met verzuim te hebben gehad.

Vanwege het opheffen van Arbouw en het oprichten van Vollandis, het kennisinstituut voor duurzame inzetbaarheid van werknemers in de bouw, is het versturen van de ongevallenenquête in 2016 niet verlopen als in voorgaande jaren, waardoor het aantal respondenten hiervoor te laag was. Om deze reden zijn in dit rapport alleen de cijfers op basis van het PAGO bestand gepubliceerd. Aangezien deze alleen over de eerste helft van 2016 gaan, zijn er ook bij deze cijfers twijfels over de representativiteit voor de hele populatie, ondanks dat, net als in eerdere jaren, wordt gewogen naar beroep en leeftijdsklasse. Dit komt omdat de leeftijdsgroepen binnen de beroepsgroepen wel een dergelijke grootte moeten hebben waarbij individuele verschillen worden gemiddeld. In 2016 waren deze groepen in sommige gevallen te klein, waardoor de cijfers niet (altijd) representatief zullen zijn.

EIB-publicaties

2013

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2013

Verhuurderheffing en huurmaatregelen in krimpregio's

Bouwconcerns in beeld 2011-2012

Woonakkoord - effecten op bouwproductie en werkgelegenheid

Trends en ontwikkelingen in de afbouwbranche 2013-2018

Investeringsfaciliteit en verhuurderheffing

De Stroomversnelling

Ziekteverzuim in de bouw 2012

Verkenning woningbouwprogrammering Regio Amersfoort

De feiten rond aanbesteden

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2012 (ARBOUW)

Bouwen voor het onderwijs

Regionale kantorenmarkten Metropoolregio Rotterdam en Den Haag

SER Energieakkoord

Duurzame inzetbaarheid van arbeid

Bouw in beeld 2012-2013

Restauratie en onderhoud van monumenten

Waterbouw en waterschappen tot 2020

MKBA Zeeuws-Vlaanderen

Infrastructuurmonitor - MIRT 2014

EMVI, tenzij.....

Verkenning woningbouwprogrammering regio Arnhem-Nijmegen

Kostenverschil binnenstedelijk bouwen en bouwen op uitleglocaties in Noord-Holland

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2010-2012

Bedrijfseconomische kencijfers b&u- en gww-bedrijven 2012

2014

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2014

Bouwconcerns in beeld 2012-2013

Eindgebruiker en opdrachtgever in de bouw: lessen uit het buitenland

Toekomstperspectieven sloopsector

Scenariostudie Overijssel

Verkenning woningbouwprogrammering Regio Amersfoort

Startersregeling Regio Amersfoort

Succesfactoren opdrachtgeverschap

Ziekteverzuim in de bouw 2013

Gebruik en effecten van de Starterslening)

Transactiekosten aanbesteden

Bouw in beeld 2013-2014

Regionale afstemming van werklocaties in Noord-Brabant

Infrastructuurmonitor - MIRT 2015

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2013 (Arbouw)

[2015](#)

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2015

Grondmarkt in crisistijd

Van de grond af aan

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2011-2013

Bedrijfseconomische kencijfers - b&u- en gww-bedrijven 2013

Restschulden in Nederland

Beleggen in zorgvastgoed

Effect vrijstelling WWS en verhuurderheffing

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2014 (Arbouw)

Investeren in Nederland

Werkloosheid in de bouw 2009-2011

Woningmarktgebieden in de Noordvleugel

Infrastructuurmonitor: MIRT 2016

Circulaire Projecten in de Praktijk

Vitaliteit op de lange termijn

Succesvolle EMVI-aanbestedingen

Energiebesparende technieken en kwalificaties bouw personeel

Bedrijfseconomische kencijfers b&u- en gww-bedrijven 2014

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2012-2014

Monitor bouwketen, najaar 2015

Bouw in beeld 2014-2015

MKBA wetsvoorstel kwaliteitsborging voor het bouwen

Monitor Zzp'ers in de bouw 2014, eerste halfjaar

Monitor Zzp'ers in de bouw 2014, tweede halfjaar

2016

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2016

Macro-economische verkenning betonakkoord

Ziekteverzuim in de bouw 2014

Instandhouding van monumenten

Monitor Zzp'ers Bouw 2015, eerste halfjaar

Monitor arbeidsongevallen in de bouw 2016 - cijfers over 2015 (Arbouw)

Evaluatie marktvisie waterschappen

Monitor bouwketen, voorjaar 2016

Investeren in de Nederlandse woningmarkt

Ziekteverzuim in de bouw 2015

Energieakkoord

Verplicht energielabel voor kantoren

Monitor Zzp'ers Bouw 2015, tweede halfjaar

Investeren in de infrastructuur

Monitor bouwketen, najaar 2016

Huurtoeslag en de woningmarkt

2017

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2017

De leermeester in de praktijk

Algemene kosten in het bouwbedrijf 2013-2015

Bedrijfseconomische kencijfers b&u- en gww-bedrijven 2015

Woningmarktbeleid in de komende regeerperiode

Infrastructuurmonitor: MIRT 2017

Internationale vergelijking kwaliteitsborging

Woningmarkt in Twente
Sustainable Urban Delta
Monitor bouwketen, voorjaar 2017
Bouw in beeld 2015-2016
Monitor ZZP'ers Bouw 2016, eerste halfjaar
Eerder stoppen met werken voor zware beroepen
Energiebesparing in de utiliteitsbouw
Innovatie in de bouw
Ziekteverzuim in de bouw 2016
Analyse plancapaciteit woningbouw in Noord-Holland
Bouwstenen voor beweegbare bruggen
Trends op de funderingsmarkt
De woningmarkt in het regeerakkoord
Trends op de bouwarbeidsmarkt 2017-2022
Kwalitatieve woningvraag in Twente
Marktmonitor Rijksvastgoedbedrijf 2017

2018

Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2018
Monitor Bouwketen najaar 2017
De Vermogensgeneratie

Economisch Instituut voor de Bouw

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam

t (020) 205 16 00

eib@eib.nl
www.eib.nl

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00
eib@eib.nl
www.eib.nl

